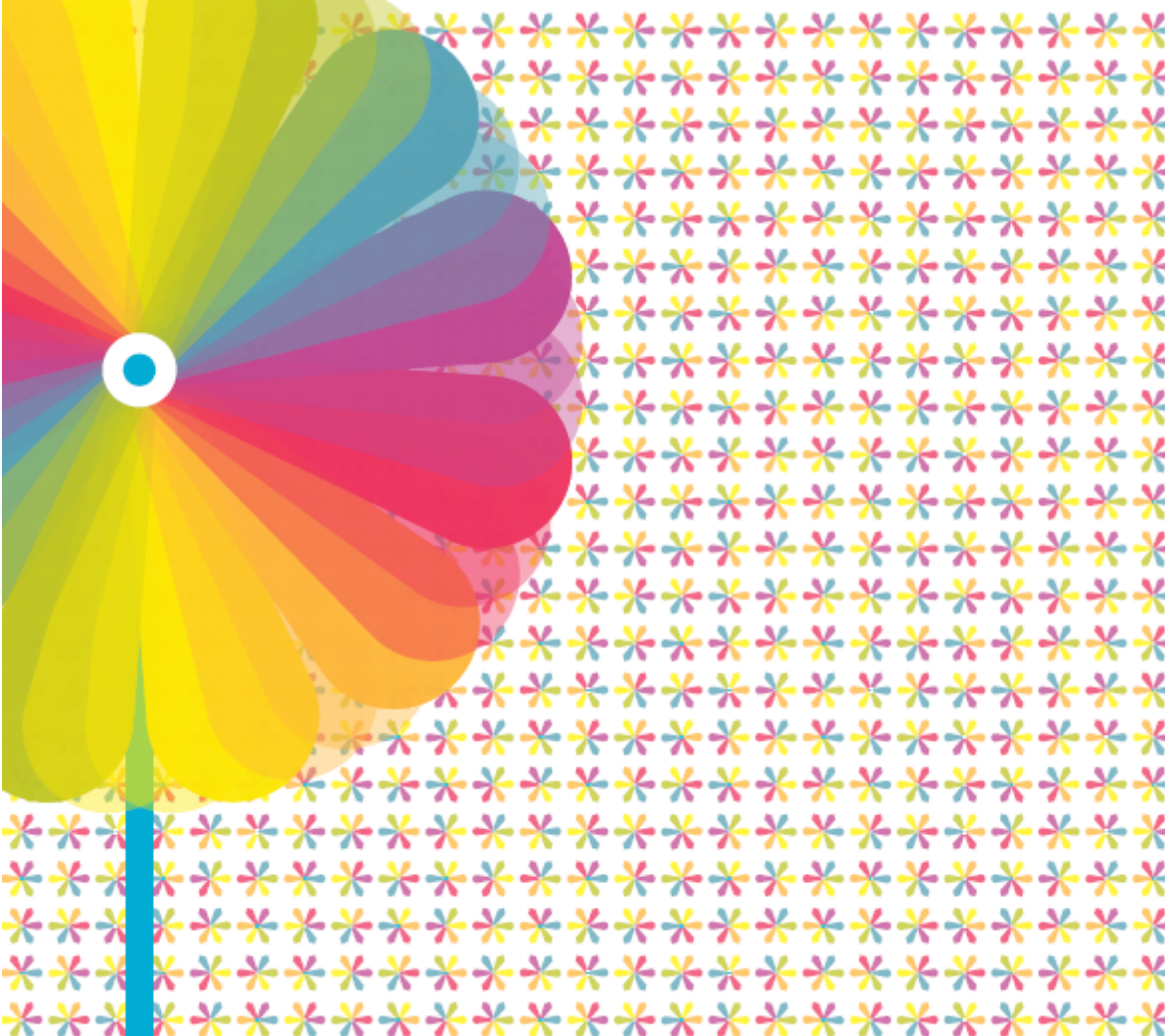

Konferenca šolskih knjižničarjev

ZBORNİK POVZETKOV • Ljubljana, 16. maj 2018

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Konferenca šolskih knjižničarjev, Ljubljana, 16. 5. 2018

Zbornik povzetkov

Urednica: Romana Fekonja

Strokovni pregled: prispevki so bili strokovno pregledani

Jezikovni pregled: Romana Fekonja

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenija za šolstvo

Predstavniki: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja

Ljubljana 2018

Publikacija je objavljena na povezavi

www.zrss.si/pdf/zbornik-konference-solskih-knjiznicarjev-2018.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni
knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](http://cobiss.si)-ID=[294793728](http://cobiss.si/294793728)

ISBN 978-961-03-0409-8 (pdf)

Organizacijski odbor Konferenca šolskih knjižničarjev:

Biserka Lep, ZRSŠ

mag. Nada Nedeljko, ZRSŠ

Špela Bergoč, ZRSŠ

Andreja Urbanec, OŠ Orehek Kranj

Tadeja Česen Šink, OŠ Frana Albrehta Kamnik

Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor

Mateja Drnovšek, OŠ Polje

Alja Bratuša, OŠ Polzela

Gregor Škrli, OŠ Prule

Simona Vozelj, ZRSŠ

Romana Fekonja, ZRSŠ

Vsebina

PROGRAM KONFERENCE	4
Uvodni nagovor	5
Delavnica	7
Biblioterapija v šolski knjižnici s pomočjo Andersenovih pravljic	7
Predstavitev primerov dobre prakse	9
1. SKUPINA: OSNOVNA ŠOLA	9
1. Nabor motivacijskih prijemov za branje v šolski knjižnici OŠ Prule	9
2. Strokovni delavec šole kot model bralca	10
3. Kaj pa poezija?	13
4. Noč v knjižnici – drugačna oblika priprave na Cankarjevo tekmovalje	14
5. Ob slovenskem kulturnem prazniku naša šola bere	15
6. Različni informacijski viri – kakšne informacije v njih najdejo četrtšolci	17
7. Bralni kovček – mini knjižnica za spodbujanje branja	18
8. Spodbujanje branja med učenci priseljenci	19
9. Ustvarjalno potovanje v svet književnosti	20
10. Promocija branja	21
2. SKUPINA: OSNOVNA ŠOLA	22
1. Medgeneracijsko povezovanje ob literarnih delih v šolski knjižnici OŠ Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica	22
2. »Tine in Bine« na bralni noči	23
3. Branje je iskanje: model sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture	24
4. Razstave v šolski knjižnici kot motivacija za branje	25
5. Radi beremo – šolski projekt	26
6. Branje in spodbujanje branja v tesni povezavi z delovanjem šolske knjižnice	27
7. Uporaba kamišibaja v šolski knjižnici	28
8. Primer medpredmetne povezave KIZ pri pouku slovenščine in okolja v 1. in 2. razredu	29
3. SKUPINA: SREDNJE ŠOLE	30
1. Pripovedovalsko-gledališki krožek na Ekonomski šoli Ljubljana	30
2. Kdo in na kakšen način lahko v knjižnici vzpodbuja branje?	31
3. Beremo tudi angleško?	32
4. O kom govorimo? – Bralna strategija pri uri KIZ	33
5. Spodbujanje bralne kulture na Gimnaziji Murska Sobota	34
6. Motivation for reading in the Russian school libraries	35

PROGRAM KONFERENCE

9:15-11:30 Uvodni del in strokovna predavanja

- dr. Vesna Čopič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

11:30-11.45 Odmor

11:45-13:15 Plenarne predstavitve

- COBISS+ in mCOBISS – IZUM
- Zdenka Sušec, Srednja ekonomska šola Ljubljana
- OBJEM, predstavitev (področje šolske knjižnice)

13:15-14:15 Odmor

14:15-16:30 Delavnica in primeri dobre prakse

- dr. Judit Zagorec-Csuka, Dvojezična OŠ I Lendava
Delavnica: Biblioterapija v šolski knjižnici s pomočjo Andersenovih pravljic
- predstavitev primerov dobre prakse
 1. skupina: osnovna šola
 2. skupina: osnovna šola
 3. skupina: srednja šola

16:30 Zaključek konference

Uvodni nagovor

Spoštovani udeleženci konference šolskih knjižničarjev!

Dobrodošli na drugi konferenci šolskih knjižničarjev. Veseli smo bili vašega odziva s prve konference. Saj vemo, ob organizaciji in pripravljanju kakšnega dogodka nismo čisto prepričani, če je to prava stvar in smo malce v dvomih in strahu, ali smo na pravi poti. Vaši pozitivni odzivi in predvsem zadovoljstvo in pozitivne povratne informacije so bile tiste, ki so potrdile, da je bila prava odločitev. stopiti skupaj in organizirati ter izpeljati prvo konferenco šolskih knjižničarjev. Zagotovo ne bi uspelo brez vseh sodelujočih in truda vseh članov organizacijskega odbora, ki so kar člani uredniškega odbora revije Šolska knjižnica.

Zaradi vseh udeležencev in dobrega odziva je bilo vredno in seveda takoj je bila na mestu želja, da tovrsten dogodek ohranimo in ga ponovno izpeljemo. Ponovno se je potrdilo, da šolski knjižničarji nujno potrebujemo naša strokovna druženja, izmenjavo mnenj, v predstavljenih primerih dobre prakse najdemo nove ideje za naše delo, v neformalnih pogovorih ugotovimo, d aje rešitev za kakšen naš strokovni izziv pravzaprav dokaj preprosta. Ko se vrnemo na svoja delovna mesta po šolah, k svojemu delu in k svojim nalogam, vse to vidimo v malce drugačni luči ali pa samo dobimo potrditev, da delamo prav in dobro.

Pomembno je tudi, da utrdimo ali pa na novo spletemo vezi s kolegi in ob kakšnem vprašanju lažje predvsem pa hitreje najdemo odgovor.

Tudi letošnja konferenca nam ponuja pester nabor primerov dobre prakse, naj vam služijo kot navdih, kot ideje za vašo prakso. To pa je tudi namen konference šolskih knjižničarjev – na eni strani slišati in spoznati novosti na našem strokovnem področju in na drugi strani dobiti nove ideje za svoje delo ali pa potrditev, da

je naša praksa dobro zastavljena.

Predstavitve bodo po skupinah potekale sočasno v različnih prostorih in najbrž se bo pojavila dilema, v kateri skupini bi poslušali primere. Odločitev smo vam skušali olajšati prav z zbornikom povzetkov. Ob prebiranju povzetkov se boste lažje odločili, kateri primeri iz prakse vas bolj zanimajo. Poleg tega so ob imenih šolskih knjižničarjev tudi njihovi elektronski naslovi in jih lahko tudi na ta način po konferenci kaj povprašate, ali jih prosite za posredovanje informacij. Naša želja je, da bi vsi, ki bodo primere predstavili, le-te tudi opisali v širšem prispevku, ki bo objavljen v reviji Šolska knjižnica. Na ta način bodo predstavljeni primeri dostopni res vsem udeležencem in širšemu bralskemu krogu.

Želim vam veliko novih spoznanj, zvrhano mero dobrih idej, poln seznam novih znancev in prijetnega druženja in klepeta z že znanimi kolegi.

Romana Fekonja,
koordinatorica konference

Ljubljana, 16. maj 2018

Delavnica

Biblioterapija v šolski knjižnici s pomočjo Andersenovih pravljic

Dr. Judit Zágorec-Csuka

Dvojezična osnovna šola I Lendava

zcs.judit@gmail.com

Avtorica je knjižničarka v šolski knjižnici Dvojezične osnovne šole I Lendava in izvaja biblioterapijo v okviru svojih bibliopedagoških ur. Biblioterapija odpira nove poti in priložnosti v šolskem knjižničarstvu, zato avtorica na Konferenci šolskih knjižničarjev izvaja praktično biblioterapevtsko delavnico. Biblioterapevt ustvari svojo skupino, s katero vodi pogovor s pomočjo izbranega leposlovnega besedila. Izbrana tema vsebuje dele, ki obravnavajo življenjske probleme. Tema, ki jo obravnava pri svoji biblioterapiji, se nanaša na Andersenove pravljice. Te vsebujejo motive ponižanja in prezira, npr. Deklica z vžigalicami, Božično drevo, Grdi raček, Čajna skodelica in Cesarjeva nova oblačila. V okviru biblioterapevtske delavnice avtorica prikazuje in izvaja bistvo identifikacije knjižničarjev z besedilom, z glavnimi junaki zgodbe, s katarzo, ki jo doživijo knjižničarji pri biblioterapiji. Biblioterapevtka nudi pogled na doživeto zgodbo ter integracijo biblioterapevtskih vsebin z življenjskimi izkušnjami oseb, ki sodelujejo v biblioterapiji. Člani skupine sinhronizirajo svoje probleme z izbrano tematiko, razmišljajo o rešitvi problemov s pomočjo pogovora, ki se izoblikuje med člani skupine in med terapevtom. Vsak, ki sodeluje, je demokratičen član skupine, ki lahko pove svoje mnenje. Člani odkrivajo in analizirajo načine preživetja glavnih junakov z obstoječimi problemi v pravljicah in iščejo pravilne poti za njihov duhovni razvoj. S pomočjo Andersenovih izbranih pravljic lahko razvijamo samozavest, lahko prepoznavamo različne vloge, ki

nastanejo pri ponižanju in preziru. Analiziramo tudi probleme, ki nastanejo v teh situacijah in razvijamo nove vrednote, kot npr. sprejemanje pomanjkljivosti, drugačnosti, premagovanje malodušja itd. Izbrane Andersenove pravljice so osredotočene na iskanje sreče in zadovoljstva v življenju. Biblioterapija zahteva intimnost in prisego skrivnosti. Avtorica poda tudi nove ideje za razvoj biblioterapije v okviru knjižničarske stroke v Sloveniji.

Predstavitev primerov dobre prakse

1. skupina: osnovna šola

1. Nabor motivacijskih prijemov za branje v šolski knjižnici OŠ Prule

Gregor Škrlič
OŠ Prule, Ljubljana
gregor.skrlic@guest.arnes.si

Šolska knjižnica je prostor, namenjen vsemu, kar je povezano z branjem. Skozi vsa leta dela z mladimi sem večkrat opazil, da branje marsikomu povzroča kar nekaj preglavic, zato velikokrat usmerim svoje znanje ter pomoč k tistemu posamezniku ali tisti skupini, ki na nek način potrebujejo pomoč. Še posebej tistim, ki v domačem okolju nimajo podpore in bralnih zgledov. Zato smo v naši knjižnici skozi leta učencem ponudili mnogo različnih dejavnikov, da bi jih spodbudili k uporabi knjižnice, razumevanju ureditve knjižnice, branju ... Zelo pomembno je, da mlade obiskovalce skušamo spremeniti v redne obiskovalce ter uporabnike storitev in organiziranih dejavnosti (pouk KIZ, mesečna uganka, bralni šotor, medvrstniško branje, tutorstvo, bralne minute, projekt Naša mala knjižnica, interesne dejavnosti, mednarodni projekti ...). Najbolj uspešni pristopi so bili izvedeni v sklopu različnih interesnih dejavnosti, kjer so bili prisotni tisti učenci, ki sami izkažejo naklonjenost krožku ter so poglobljali svoj interes in znanje. Tudi sami pokažejo visok nivo tako notranje kot zunanje motivacije ter so tako bolj dovzetni za namige ter smernice, ki jim pomagajo pri usvajanju znanj. Pomembno je tudi to, da skupina ni prevelika.

2. Strokovni delavec šole kot model bralca

Andreja Urbanec
OŠ Orehek Kranj
andreja.urbanec@osorehek.si

S prispevkom želim pokazati, kako pomemben dejavnik je učitelj, ki bere. Ne samo, da bere strokovno literaturo svojega predmetnega področja, pač pa tudi pristočasno za svoje veselje in užitek.

Že Platon je vedel, da pismenost omogoča prodor vsebine v človekove misli in preoblikuje mišljenje. Slutil je, da branje in pisanje dejansko spreminjata človeka, saj se z branjem spreminja človekova mentaliteta. Tudi Seneka je že opisoval zadovoljstvo in sprostitiv, ki mu ju daje branje. Petrarku pa je bilo branje način za samoopazovanje (Furedi, 2017).

Za vsako stvar, ki jo učimo ali priporočamo, moramo biti učitelji v prvi vrsti dober zgled. Najboljši zgled je strokovni delavec s knjigo v roki. Lahko je to v učilnici, na šolskem hodniku ali pa ob bežnem srečanju kjerkoli drugje (npr. splošna knjižnica).

Šolski knjižničar lahko z raznoraznimi metodami in dejavnostmi motivira učenje za branje, če pa mu uspe na svojo stran pridobiti še strokovne delavce, pa je učinek še večji. Domet knjižničarja največkrat sega do vrat knjižnice, zato je včasih sodelavec lahko knjižničarjev "podaljšek".

Na naši šoli že vrsto let učiteljica slovenščine v septembru pripravi bralni maraton, ko bere cela šola. Tisti dan je razredna ura v vsakem razredu v celoti posvečena branju, prav tako tudi ure slovenščine. Že vnaprej je pripravljen odlomek iz ene od knjig in vsi razredi berejo isto besedilo. Pri ostalih predmetih pa učitelji sami izbirajo ali bodo brali le del ure ali celo uro. Spodbujamo jih k temu, da berejo literaturo svojega strokovnega področja.

Tudi med šolskim letom je velikokrat pri izposoji moč slutiti, kateri učitelj je govoril o določeni knjigi, saj se poveča povpraševanje in izposoja le te. Poleg leposlovnih knjig nekateri učitelji zelo uspešno skozi pouk promovirajo tudi strokovno periodiko, kar je

opaziti pri povečani izposoji.

Z nekaterimi učitelji se domenimo, da skupaj z razredom pridejo v knjižnico, kjer jim v nekaj kratkih minutah predstavim novosti. Le-te si potem med odmorom lahko tudi izposodijo. Ta način promocije je zlasti učinkovit pred počitnicami, saj učenci še vedno radi berejo.

Leta 2012 pa smo na šoli začeli tudi z bralno značko za delavce šole. Ker je samo poimenovanje »bralna značka« precej suhoparno, smo po enem letu tej dejavnosti nadeli ime Pehar za knjigoljube, ki ga nosi še danes. Ideja o tem je že nekaj časa zorela v moji glavi, učitelji so me mnogokrat spraševali, kaj jim priporočam za prostočasno branje. Počasi se je oblikoval "seznam" literature in kar naenkrat je prerasel v bralno značko. Pripravila sem še zgibanke, kamor sodelujoči zapišejo naslove petih prebranih knjig, ki pa niso nujno knjige s seznama. Poleg naslovov zapišejo še kakšno misel iz ene od knjig ter priporočila oz. mnenje o razvoju bralne značke za naprej.

Prvo leto je pri prostočasnem branju sodelovalo 14 strokovnih delavcev, potem pa vsako leto več. Drugo leto se je število povečalo na 23 oseb, v lanskem letu je Pehar za knjigoljube uspešno »napolnilo« kar 31 strokovnih delavcev. Na zaključni pedagoški konferenci je najlepši trenutek, ko vsi sodelujoči prejmejo priznanje za sodelovanje in skromno darilo (magnetno kazalko, pobarvanko za odrasle ipd.) Za vse pripravim tudi powerpoint predstavitev vseh prebranih knjig, zraven pa vključim citate ali misli sodelavcev, ki so jih zapisali na zgibanko. Takrat vlada v zbornici popolna tišina, ker vsi berejo predstavitev in si zapisujejo ideje za branje čez poletne počitnice. V naslednjih dneh je šolska knjižnica dobesedno izropana. To je zame kot knjižničarko največji pokazatelj, da radi berejo.

Prostočasno branje se med strokovnimi delavci vsako leto povečuje. Eden od razlogov za to so tudi medsebojne debate v aktivih, po kabinetih, v zbornici, pri malici. Med seboj si izmenjujejo ideje, kdo kaj bere, kaj je dobrega, koristnega in kaj vseeno lahko preskočijo in ne berejo.

V bralno značko pa se ne vključujejo samo učitelji oz. učiteljice, ampak tudi ravnateljica, pomočnica ravnateljice, svetovalna

služba, tajnica, osebje iz računovodstva, kuharice in čistilke. Še vedno pa ostaja trd oreh moški del kolektiva, ker razen ene izjeme, ne sodelujejo. Poiskati bo treba privlačen nabor literature, po kateri bodo segli tudi moški.

Zaradi povečanega zanimanja za prostočasno branje se je v knjižnici nekoliko okrepilo tudi število naslovov leposlovja izključno za delavce šole. V večini primerov sicer spodbujam branje leposlovja, ki je namenjeno učencem zadnjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. S tem se strokovni delavci seznanijo tudi z literaturo po kateri posegajo učenci. S prebrano knjigo se širi obzorje in nabor problemskih tem, s katerimi se soočajo med poukom. Veliko lažje se je pogovarjati o knjigi, ki so jo v celoti prebral, ker poznaš celotno zgodbo.

Vsekakor bom tudi vnaprej spodbujala prostočasno branje svojih sodelavcev, saj v tem vidim koristi za vse. Tako za strokovne delavce kot učence. In nenazadnje tudi zase, saj se s tem krepim tudi moje obzorje, posegam tudi v tematike, v katere sicer verjetno ne bi. Sledim novostim, če jih ni možno kupiti za šolsko knjižnico, pa jih le priporočam dalje. Potrebno je le prisluhniti uporabniku knjižnice, sčasoma spoznaš bralni okus posameznika in mu tako lažje "podtakneš" kakšno zanimivo knjigo. S tem krepim zaupanje, gradiš dober odnos (pa čeprav samo preko knjige) in tudi svojo strokovno veljavo. S takim učiteljem pa kasneje ni težko najti poti do medpredmetnih povezav, ki so velika dodana vrednost pouku.

Za šolskega knjižničarja je vseživljenjsko učenje neizbežno, če želi slediti novostim in trendom. Potrebno je graditi svoje strokovne kompetence in vanje zaupati, jim prisluhniti in se prilagajati sogovorniku in biti včasih zelo potrpežljiv, kajti tovrstno delo (motiviranje za branje) je tek na dolge proge.

Literatura:

Furedi, F. (2017). Moč branja: od Sokrata do Twitterja. Ljubljana: Umco.

3. Kaj pa poezija?

Marta Gorjup
OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Ljubljana
marta.gorjup@os-kdk.si

Ob različnih priložnostih in srečevanju z učenci ugotavljam, da mnogi med njimi iz drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja za branje redko izberejo poezijo. Tudi ko pripovedujejo o prebranih knjigah za bralno značko, jih le malo predstavi pesniško zbirko, a ne zaradi tega, ker bi se bilo težko naučiti pesem, razlog je, kot pravijo, da je poezija bedna. V želji, da bi učence spodbudila k prebiranju poezije, že nekaj let pripravljam različne dogodke in dejavnosti v knjižnici. Pomembno se mi zdi učencem približati svet poezije še na drug, »nešolski« način. Moj namen je, da ob teh dejavnostih odkrivajo raznovrstnost poezije, spoznajo različne pesnike, izberejo pesem, ki se jih dotakne, jo začutijo. Šele tedaj lahko pesem doživeto interpretirajo sošolcem ali drugim udeležencem. Skozi šolsko leto izvedemo različne dogodke, z različnimi skupinami udeležencev. V šol. letu 2017/2018 smo tako ob tednu otroka knjižno čajanko namenili branju poezije. Na čajanko smo povabili stanovalce Doma starejših občanov. Ob razmisleku, kaj vse učencem predstavlja moto Povabimo sonce v šolo, so učenci izbrali pesmi, povezane s srečo, soncem in veseljem ter se pripravili na interpretacijo. Prebiranje poezije vključimo tudi v dejavnosti v oktobru, ob pripravi na prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku, 21. marec, svetovni dan poezije, zaznamujemo z izborom pesmi, ki jih učenci prepišejo in ilustrirajo, z njimi pa polepimo šolske stene. Prav tako prebiranje poezije spodbujamo tudi ob dogodkih v aprilu. Verjamem, da vsaj kdo med učenci ob teh dejavnostih opusti predsodek, da je poezija dolgočasna in brez veze.

"Vse se da v poeziji naučiti, samo dvoje ne. Ako nima tvoje oko svojih žarkov, ako nima tvoja kri svojega utripa – nikdar ti ne bo pesem sijala, nikdar ne bo pela," je zapisal Oton Župančič. Vem, da so naši mladi bralci polni življenja in to radoživost prepoznavam

pri vsakodnevnem srečevanju z njimi in vesela sem, ko njihove oči zasijejo tudi ob prebiranju in predvsem občutenju poezije.

4. Noč v knjižnici – drugačna oblika priprave na Cankarjevo tekmovanje

Štefka Zore
OŠ Venclja Perka Domžale
stefka.zore@guest.arnes.si

Na OŠ Venclja Perka že nekaj let učence na Cankarjevo tekmovanje pripravljamo nekoliko drugače.

Za učence, ki jih to zanima organiziramo Noč v knjižnici.

Pri tej dejavnosti sodelujejo 3 učiteljice slovenščine in šolska knjižničarka. V fazi priprave skrbno načrtujemo dejavnosti, pripravimo delovne liste, ki so učencem kasneje v pomoč pri pripravi na tekmovanje. Dejavnost izvedemo v oktobru (pred jesenskimi počitnicami).

Cilj dejavnosti je učencem približati literaturo in spodbujati branje ter sodelovanje na tekmovanju.

Noč v knjižnici organiziramo za učence od 6. do 9. razreda. Učenci so razdeljeni v dve skupini glede na naslove knjig, ki so predpisane za Cankarjevo tekmovanje.

Učenci 6. in 7. razreda tvorijo eno skupino, 8. in 9. razred pa drugo skupino.

Potek:

- Učenci iščejo gradivo o avtorju in delu, ki je predpisano za Cankarjevo tekmovanje.
- Ogledajo si film, posnet po literarni predlogi.
- Pripravijo okroglo mizo in v pogovoru primerjajo knjigo in film.
- Razdelijo se v skupine in pripravijo dramatizacijo odlomka po želji.

Po teh dejavnostih je na vrsti priprava knjižnice za spanje (podloge za spanje, spalne vreče). Večerja ima vedno svoj čar, saj učiteljice

za učence spečemo palačinke, ki jih je vedno premalo. Po večerji učenci predstavijo dramatizacije. Te so vedno zelo domiselne in zabavne. Ustvarjalnost učencev ne pozna meja. V poznih večernih (nočnih) urah sledi še pripovedovanje zgodb. Vedno smo navdušeni nad zanimivimi zgodbami, polnih zapletov. Učencem je tak način dela všeč, saj se jih vsako leto več želi udeležiti tega dogodka.

5. Ob slovenskem kulturnem prazniku naša šola bere

Boža Peršič
OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica
boza.persic@guest.arnes.si

»Branje je ena temeljnih spoznavnih zmožnosti človeka. Z branjem se v vsakodnevem življenju neprestano srečujemo, zato je pomembno, da bralno zmožnost čim boljše razvijemo, kar pomeni, da je treba najprej dobro usvojiti tehniko branja, ki je pogoj za uspešno bralno pismenost.« (dr. Sonja Pečjak)

Z branjem si učenci širijo svoja obzorja, spoznavajo svet in življenje ter bogastvo besed. Učenci z bogatejšim besednim zakladom se lažje sporazumevajo. Učenci, ki več berejo, hitreje razumejo besedila in so zato v šoli in življenju uspešnejši.

Šolska knjižnica je vitalno vključena v prizadevanja za spodbujanje branja na šoli. Poleg osnovne dejavnosti pridobivanja, obdelave, hranjenja, predstavljanja ter izposoje knjižničnega gradiva, je nosilka številnih projektov in dejavnosti, ki promovirajo branje. Šolski knjižničarji smo koordinatorji najstarejšega slovenskega šolskega projekta – BRALNE ZNAČKE, ki je uspešno preživela vse šolske reforme. Za bralne značkarje pripravljamo srečevanja s slovenskimi literati, ki jim slovesno podeljujejo bralna priznanja. To so že tradicionalni dogodki, ki pomenijo tako nagrado kot spodbudo za nadaljnje branje. S slovenskimi in tujimi pesniki in pisatelji se srečujemo v okviru programa Povabimo besedo (Društvo slovenskih pisateljev) in pod okriljem Bralnic pod slamnikom, ki jih že vrsto let pripravlja založba Miš. Stik s knjigo,

periodiko in branjem se intenzivno spodbuja pri knjižničarskem krožku. Pomen dobrih bralnih kompetenc se izpostavlja tudi pri različnih tekmovanjih, ki jih vodi šolska knjižnica (Male sive celice, Vesela šola, The World Scholar's Cup). Sedmošolce povezujemo z branjem in obiskovanjem tako šolskih kot splošnih knjižnic v okviru projekta RASTEM S KNJIGO, kjer vsak prejme kakovostno slovensko literarno delo, ki ga pri pouku slovenščine preberejo za domače branje. Na OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica učenci na začetku ure slovenščine berejo. Izkušnje so dobre, saj to branje pomeni tako umirjanje učencev kot koncentracijo in motivacijo za pouk. Z branjem že kar nekaj let obeležujemo tudi slovenski kulturni praznik, kar smo preprosto poimenovali ŠOLA BERE. To dejavnost želim v svojem prispevku predstaviti.

Ob razmišljanjih, kako vključiti v praznovanje slovenskega kulturnega dne vsakega učenca šole, se nam je porodila zamisel, da bi poleg (ali pa tudi namesto) klasične proslave, vsi na šoli brali knjigo po lastni izbiri. S strinjanjem vseh učiteljev in podporo vodstva smo leta 2012 prvič izvedli skupno uro branja. Učence in učitelje smo obvestili, da bo šolska knjižnica za vsak razred pripravila izbor knjig, kamor smo uvrstili tako knjige za domače branje, slovensko, angleško in italijansko bralno značko, aktualne knjižne novosti in stripe, skratka pester izbor, kjer je vsak lahko našel nekaj zase. Učenci in učitelji pa so lahko od doma prinesli tudi svoje knjige in e-bralnike. Ker smo razmišljali tudi o tem, kako uokviriti to uro branja, smo pripravili gradivo za učitelje, ki je namenjeno uvodni motivaciji. Poleg nekaj misli o pomenu kulture in branja smo dodali tudi zelo kratko predstavitev življenja in dela Franceta Prešerna. Da tega učenci ne bi preslišali, smo na podlagi tega gradiva pripravili kratko nagradno dopolnjevanje, s katero smo preverili poznavanje povedanega, torej najpomembnejših dejstev o največjem slovenskem pesniku, ki naj bi jih poznal vsak osnovnošolec. Iz vsakega razreda smo kasneje izžrebali po enega nagrajenca, ki je prejel knjižno nagrado. Dodali smo še kratko anonimno anketo o branju, kjer nas je zanimalo, kaj in koliko naši učenci berejo ter kako doživljajo uro branja. Seveda je učitelj, ki je bil z njimi v razredu, tudi bral. Kajti zgled je najmočnejši učitelj! Po šoli smo nalepili plakate, ki so napovedovali uro branja. Na teh

plakatih smo zapisali tudi različne misli o branju. Na šolski spletni strani smo objavili napoved, da bo ŠOLA BRALA in kasneje pripravili poročilo. V šolski knjižnici pa smo po uri branja pripravili pano s fotografijami.

Uro branja so tako učenci kot učitelji dobro sprejeli in je na šoli postala že skoraj tradicionalna. Izvajamo jo tudi ob začetku bralne značke v septembru. Pomeni tudi zanimivo obliko predstavitve novjših knjig, saj si veliko učencev pride te knjige, ki jih pošljemo v razrede, kasneje v knjižnico tudi izposodit.

ŠOLA BERE je dobra izkušnja, ki dokazuje, da lahko skupno branje v šoli vsi doživimo kot zanimivo, poučno in privlačno dejavnost.

Neskončno zgodbo o branju zaključujem z mislijo Alberta Einsteina, ki je zapisal: »Če želite, da bodo vaši otroci bistri, naj berejo pravljice. Če želite, da bi bili še bolj bistri, naj berejo še več pravlji in zgodb, kajti domišljija je pomembnejša od znanja.«

ZATO POTREBUJEJO OTROCI KNJIGE!

6. Različni informacijski viri – kakšne informacije v njih najdejo četrtošolci

Monika Dobravc
OŠ Gustava Šiliha Velenje
monika.dobravc22@gmail.com

Izvajanje ur v okviru KIZ v šolski knjižnici ponuja širok spekter možnosti za izvedbo različnih dejavnosti oziroma aktivnosti z učenci. Največkrat knjižnično informacijsko znanje poteka v obliki medpredmetnega sodelovanja. Prispevek predstavlja primer učne ure v šolski knjižnici, pri kateri so učenci 4. razreda poleg knjig, ki so najštevilčnejše zastopane v knjižnični zbirki, spoznavali še druge oblike informacijskih virov (enciklopedije, revije, e-gradiva in slovarje), ki so jim dostopni v šolski knjižnici za namen pouka. Pri omenjeni uri so znotraj posamezne skupine izdelali plakat o

izbrani vrsti informacijskega vira. Le-ta je predstavljal rezultat njihove aktivnosti in motiviranosti pri delu. Svoj izdelek so ob koncu ure še na kratko predstavili ostalim učencem, ki so se ob poslušanju predstavitev naučili veliko novega o informacijskih virih, ki se še poleg knjig nahajajo v šolski knjižnici.

7. Bralni kovček — mini knjižnica za spodbujanje branja

Martina Kozorog Kenda

Osnovna šola Dušana Muniha, Most na Soči

martina.kozorog-kenda@guest.arnes.si

V tednu otroka je postala ustaljena delovna praksa spodbujanje branja na vseh podružničnih šolah. Vsako šolsko leto načrtujemo drugačno obliko sodelovanja v okviru KIZ-a. V prispevku je opisan primer Bralnega kovčka za spodbujanje branja v šolskem letu 2017/18.

Knjižničarka je med učence podružničnih šol prišla s kovčkom. Učenci so se začudeno spraševali, kaj ima v njem. Izvedeli so, da je to Bralni kovček. Iz njega je po uvodnem pozdravu začela zlagati različne knjige: igroknjige, kartonke, klasične slikanice, poučne knjige ... Na zanimiv način je učencem skozi zgodbe in pesmi predstavila razvoj branja.

Učenci so se vključevali v predstavitev in pripovedovali o svojih izkušnjah. Tako zdaj poznajo slikanice, kartonke, 3D knjige, knjige z zavihki, zvočne knjige, knjige z lutko, igroknjige, pa tipanke in drsnice, knjige z veliko besedila in e-knjige, ki so jim najbolj všeč. V drugem delu druženja pa so učenci na kratko predstavili svojo najljubšo knjigo oziroma prav posebno knjigo, ki so jo prinesli ta dan v šolo. Prav tako so svoje najljubše knjige iz otroštva predstavile tudi knjižničarka in učiteljici. Dve šolski uri sta minili, kot bi mignil. Učenci so si razstavljene knjige kasneje izmenjevali in ogledovali.

Spodbujanje branja med učenci priseljenci

Izidora Černigoj
OŠ Danila Lokarja Ajdovščina
izidora.cernigoj@gmail.com

Učenci priseljenci prihajajo na osnovno šolo iz različnih držav in z različnim predznanjem. Soočajo se z novim okoljem, drugačno šolsko prakso in poučevanjem. Nepoznano okolje in neznane situacije velikokrat privedejo do stiske, ko učenci odpovejo in s šolo nočejo sodelovati.

Prispevek se osredotoča na predstavitev dobrih praks srečanja učenca priseljenca s šolsko knjižnico, slovensko knjigo in pisano besedo. Reševanje težav, s katerimi se srečujejo učenci priseljenci pri branju slovenskih zapisov, predstavlja velik zalogaj za pripravo nalog bralnega razumevanja in poustvarjanja pisane besede. S šolsko knjižničarko pripravljava bralna srečanja v šolski knjižnici, ki učence priseljence navajajo na prostor in jim omogočajo, da se za obisk šolske knjižnice lažje odločijo. Z obiskom knjižnice se poveča tudi zanimanje za knjige.

Pred samim bralnim srečanjem je pomemben izbor besedil, s katerimi se učenci priseljenci srečujejo. Razpršena množica učencev (sestavljena je iz učencev prvošolcev do devetošolcev) z različnim predznanjem predstavlja poseben izziv za izbiro besedil. Po navadi besedila izbiramo tudi z namenom, kaj učencem približati. Pomembno je, da le-ta niso prelahka/pretežka za posameznega učenca, da se učencem zdijo privlačna in jih spodbudijo k nadaljnjemu raziskovanju in branju drugih knjig. Pomembno vlogo imajo tudi dodatne naloge in poustvarjanje prebranih besedil, s katerimi učenci izkažejo napredek – kaj že znam, kaj sem se novega naučil in kaj se še lahko naučim. Pozitivna izkušnja v šolski knjižnici, srečanje z zanimivimi besedili in razširjanje znanja določenega področja učence tujce vabijo v knjižnice in jim omogočajo, da širijo svoje besedni zaklad in izražanje v tujem/drugem jeziku okolja, v katerega so bili prisiljeni vstopiti.

8. Ustvarjalno potovanje v svet književnosti

Daša Rebec

Osnovna šola Dragomirja Benčiča – Brkina Hrpelje

dasa.rebec@gmail.com

Opazili smo, da je med našimi petošolci začelo upadati število bralnih značkarjev. Istočasno se je zmanjševal obisk teh otrok v šolski knjižnici ter izposoja knjig. Zato smo se odločili, da jih bomo poskušali pritegniti k branju z ustvarjalnim potovanjem v svet književnosti. Vključili smo se v literarni projekt Bralnice pod slamnikom, ki ga prireja založba Miš. Učencem smo predstavili pet mladinskih besedil, ki jih je izdala omenjena založba. Skupaj smo izbrali knjigo Gaje Kos Grdavši in jo prebrali v razredu. Napisali smo dramatizacijo odlomka iz izbrane knjige. Učenci so pri pouku likovne umetnosti izdelali lutke grdavšev. V okviru pouka slovenščine so napisali besedilo za grdavševsko himno in jo s pomočjo učiteljice glasbene umetnosti tudi uglasbili.

Projekt smo zaključili s prireditvijo, na kateri so petošolci skupaj z učenkami izbirnega predmeta ansambelska igra uprizorili lutkovno igrico z naslovom Grdavši gredo v muzej. Predstavnika založbe Miš, ki sta si zaključno prireditev tudi ogledala, sta vsem sodelujočim v projektu podarila izvod knjige Grdavši.

Naš trud je rodil sadove – ob zaključku šolskega leta so vsi petošolci opravili Bralno značko.

9. Promocija branja

Nataša Markič
OŠ Danila Lokarja Ajdovščina
knjiznica@os-ajdovscina.si

V osnovni šoli se z branjem učenci srečujejo vsakodnevno. Brez branja, ki mora biti avtomatizirano, ni uspešnega učenca. Slednji so predvsem tisi, ki prebrano tudi razumejo.

Pri uspešnem opismenjevanju učenca morajo medsebojno usklajeno sodelovati različni akterji: učitelji, vzgojitelji, knjižničarji, starši ... Le na dobrih temeljih, kar branje je, smemo pričakovati uspešno osnovno šolanje in nadaljnje izobraževanje posameznika. Na Osnovni šoli Danila Lokarja Ajdovščina se pomena branja dobro zavedamo. Vsak strokovni delavec na svojem področju skrbi in razvija bralno kulturo učencev. V šolskem letu 2017/2018 se je aktiviral del strokovnih delavcev na pobudo šolske pedagoginje, ki že vrsto let sodeluje z učitelji v zgodnji fazi opismenjevanja, nudi bralne vaje za pridobivanje hitrosti prebranega in vaje za odpravljanje težav pri branju najmlajših. V šolski krovni bralni projekt so vključene vse že do sedaj upoštevane in izvajane dejavnosti, dodane so mu vertikalne povezave med vzgojno-izobraževalnimi obdobji, v katerih starejši učenci berejo mlajšim ali dramatizirajo preprosta besedila, se z njimi pogovarjajo o prebranem ... Na tak način se obojestransko spodbuja želja po branju.

Kot šolska knjižničarka v prostorih šolske knjižnice in pri urah knjižničnega informacijskega znanja promoviram branje na različne načine in z različnimi aktivnostmi.

Nekaj primerov iz prakse predstavljamo v nadaljevanju prispevka. Med njimi je uspešno izveden projekt Milenijci milenijcem: nova galaksija idej pod okriljem Zavoda RS za šolstvo v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede. Poudariti želimo tudi pomembnost spodbujanja branja pri učencih priseljencih, ker se prav v knjižnici in skozi prebrana besedila lažje sporazumevajo in vključijo v okolico ter v šolski vsakdan.

2. skupina: osnovna šola

1. Medgeneracijsko povezovanje ob literarnih delih v šolski knjižnici OŠ Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica

Gabriela B. Blokar
OŠ Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica
gabi.blokar@guest.arnes.si

Šolska knjižnica OŠ Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica se je v šolskem letu 2015/16 vključila v projekt Medgeneracijskega branja mladinskih knjig, ki ga organizira Društvo Bralna značka v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo RS. Cilj projekta je povezati skupine mladih in odraslih bralcev, spodbuditi medgeneracijsko branje in promovirati kakovostno slovensko mladinsko literaturo. Udeleženci delavnic prebrano knjigo dobijo v dar.

Ideja medgeneracijskega branja me je takoj pritegnila in poleg učencev predmetne stopnje sem k sodelovanju povabila članice Univerze za tretje življenjsko obdobje Ilirska Bistrica. Učencem sem projekt predstavila kot način sodelovanja pri Bralni znački. Na prvem srečanju, oktobra 2015, nas je obiskala predstavnica Društva Bralna značka, mag. Tilka Jamnik, ki nam je podrobneje predstavila projekt. Od takrat se v naši šolski knjižnici redno družimo. Naša srečanja so raznovrstna, na nekaterih se samo pogovarjamo o prebranem, nekatera pa smo nadgradili z drugimi dejavnostmi. Ob zbirki kratkih zgodb Otroci sveta smo prisluhnili potopisnemu predavanju; ob romanu Gorana Vojnoviča smo bili gostje Kulturne klepetalnice v organizaciji UTŽO; ob pesniški zbirki Saše Vegri smo pripravili recital; ob branju romana Iskanje Eve smo izdelali namizno igro; ob romanu Cvetke Bevc Desetka smo avtorico povabili na zaključek Bralne značke.

V prvem letu sem se glede datumov srečanj in izbora knjig ozirala predvsem na želje in potrebe starejših. Posledica tega je bil osip otrok, saj smo enkrat izbrali prezahtevno delo, drugič neprimeren čas, načrtovanih je bilo preveč srečanj ...

V šolskem letu 2016/17 sem predvidela le tri srečanja, vnaprej

sem določila dan in uro in učencem dala možnost izbora literature, na druženje smo se z učenci temeljito pripravili. V šolskem letu 2017/2018 sem poleg članic UTŽO k sodelovanju povabila še eno skupino, starše in stare starše učencev 6. razreda.

V naši šolski knjižnici smo imeli že osem medgeneracijskih srečanj in skupaj smo prebrali prav toliko knjig. Menim, da smo v duhu vseživljenjskega učenja dosegli cilj tovrstnih druženj, saj tako mlajši kot starejši v pogovoru ob literaturi z veliko mero spoštovanja prisluhnejo drug drugemu in s svojimi izkušnjami drug drugega bogatijo.

2. »Tine in Bine« na bralni noči

Katja Brezovnik

Osnovna šola Vransko-Tabor

katja.zavrsnik@gmail.com

Na Osnovni šoli Vransko-Tabor že nekaj let v decembrskem predprazničnem času organiziramo bralno noč. Trudimo se izbirati teme in knjige za bralno noč glede na interes učencev ter hkrati aktualizirati knjižna gradiva, ki jih imamo na voljo v šolski knjižnici. Tako smo v preteklosti že izvedli bralne noči posvečene Zverjascu in Zverjaščku (avtorica Julia Donaldson), Sneženemu možu (avtor Raymond Briggs) in drugim knjigam, ki so primerne za branje v tem času.

Letos smo se odločili, da bralno noč posvetimo priljubljenim knjigam o Tinetu in Binetu, finskih avtorjev Aina Havukainena in Samija Toivonena. K sodelovanju smo povabili učence tretjega in četrtega razreda. Bralne noči se je udeležilo 23 učencev.

Učenci so morali za »vstopnico« na bralno noč prebrati eno izmed knjig o Tinetu in Binetu, zapisati najbolj zanimivo poved in to poved tudi ilustrirati. Če so nalogo ustrezno opravili, so dobili »vstopnico« za sodelovanje na bralni noči. Naloga ni bila preveč zahtevna in učenci so jo z veseljem opravili.

Na bralni noč so učenci sodelovali v treh delavnicah.

V prvi delavnici so spoznali deželo Finsko, iz katere prihajata Tine

in Bine. Spoznali so njihove običaje (savanje), se čudili zanimivim barvam, ki se na Finskem pojavljajo, kadar je polarni sij, spoznali glavno mesto Helsinki ter ugotovili, da tudi Božiček (prav tako kot Tine in Bine) domuje na Finskem. Učenci so v skupinah prebirali različne članke o Finski, ki so jih potem tudi predstavili.

V drugi delavnici so učenci v skupinah pisali domišljjsko zgodbo o tem, kako sta Tine in Bine potovala k Božičku. Vsaka skupina je izžrebala, kakšno prevozno sredstvo sta uporabila, koga sta srečala na poti, čudežni predmet, ki se pojavlja v zgodbi ter kakšno je Božičkovo domovanje. Vse izžrebane elemente so morali učenci vključiti v novo zgodbo.

Nastale so zanimive domišljjske zgodbe.

V tretji delavnici so učenci izdelali Božičke, jelenčke in snežake ter jim dodali Tinetove in Binetove značilnosti: očala, velika usta in zobe ter »krompirjast« nos.

Tako smo povezali branje z govornim in likovnim ter s pisnim ustvarjanjem.

Po delavnicah in večerji je bil čas za zaslužen počitek. V knjižnici so si učenci izbrali svoje koticke, kjer so hitro zaspali na blazinah iz telovadnice, saj jih je naslednji dan čakal pouk in nov delovni dan.

3. Branje je iskanje: model sodelovanja med splošnimi in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture

Irena Milivojevič Kotnik
Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik
irena.milivojevic@gmail.com

Mag. Breda Podbrežnik Vukmir
Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik
breda.podbreznik@kam.sik.si

Na kamniškem in komendskem področju že 34 let uspešno deluje aktiv šolskih knjižničark, na katerem se srečujemo šolske

knjižničarke osnovnih šol in predstavnice splošne knjižnice Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik. Na srečanjih predstavljamo primere dobrih praks in med drugim skupaj iščemo načine, kako približati branje našim učencem. Zavedamo se, da sta za to potrebni ustrezna motivacija v šoli pa tudi zgled v domačem okolju. Prav v tem okolju je v šolskem letu 2017/18 zaživel medobčinski projekt Branje je iskanje. To je družinska bralna značka, v katero so vključene družine, ki preko treh različnih dejavnosti (branje, udeležba na literarnih dogodkih in raziskovanje) krepijo bralno kulturo.

Projekt je nastal na podlagi teoretičnega modela sodelovanja med splošno in šolskimi knjižnicami pri razvoju bralne kulture. Bralna kultura je splet idej, vrednot, norm, vsebin in sporočil, ki jih oblikujemo in posredujemo v zvezi z branjem z namenom oblikovanja naučenega vedenja. Gre za širši družbeni kontekst, ki predstavlja odnos do branja. Bralna kultura je temelj bralne pismenosti. Pri sodelovanju je pomembno, da obe sodelujoči strani izrabita komplementarna znanja in zmožnosti v interakciji. Zato je pomembno skupno načrtovanje dejavnosti z opredeljenimi vizijo, dejavnostmi, urejenostjo in sredstvi.

V prispevku predstavljamo dejavnike razvoja bralne kulture, to so omogočanje dostopnosti gradiva ter motivacija za branje (promocija, pomoč in svetovanje pri branju ter dogodki in prireditve) in model sodelovanja pri razvoju bralne kulture ter njegovo uresničitev v konkretnem projektu.

4. Razstave v šolski knjižnici kot motivacija za branje

Leonida Babič
Osnovna šola Starše
leonida.babic@guest.arnes.si

V projekt »ŠOA – spominjajmo se«, ki ga organizira Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor ob dnevu spomina

na žrtve holokavsta, se vključujemo od leta 2015. V okviru projekta v šolski knjižnici postavimo na ogled razstave, s katerimi učence seznanjamo z nevarnostjo širjenja sovraštva, nestrpnosti in predsodkov ter s pomembnostjo spoštovanja osnovnih človekovih pravic.

Razstave povežemo z literaturo o holokavstu, ki jo imamo v šolski knjižnici, tako da učenci v medpredmetno zasnovanih dejavnostih, ki jih pripravimo ob razstavah, prebirajo posamezne odlomke knjig, kar jih spodbudi k branju celotne knjige. Dnevnik Ane Frank, ki je klasično in dolgo časa tudi edino mladinsko delo s tematiko holokavsta, saj je bila to tabu tema v mladinski književnosti, uporabimo največkrat. V ostalih delih, ki so večinoma nastala v zadnjih desetletjih, ne gre za realistična besedila, veliko literarnih likov in dogodkov pa so prav gotovo navdihnili resnični ljudje. Knjige o holokavstu, v katerih so najpomembnejši literarni liki judovski otroci, med katerimi jih je veliko končalo v taborišču Auschwitz, učencem razkrivajo vso razsežnost trpljenja judovskih otrok v času nacizma.

Razstave, ob katerih se učenci seznanijo s knjigami o holokavstu in prebirajo njihove odlomke, pomembno prispevajo k motivaciji za branje knjig na temo holokavsta.

5. Radi beremo – šolski projekt

Marija Helena Logar in Urška Repinc
OŠ. dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica

urska.repinc@osbohinj.si

marijah.logar@gmail.com

S projektom Radi beremo pri učencih spodbujamo bralno kulturo in jim z različnimi ustvarjalnimi dejavnostmi skušamo približati pomen slovenske pisane besede. Projekt ima na šoli že dolgoletno tradicijo. Dejavnosti šolske knjižnice ves čas pomenijo potrebno podporo različnim aktivnostim, ki tečejo v sklopu projekta. Projekt je bil ustanovljen predvsem zaradi potrebe, da bi posamezne pobude, povezane z branjem preko projekta prišle do čim večje veljave. Je

priložnost, da učiteljice višjih razredov delijo svoje zamisli z učiteljicami razredne stopnje in s šolsko knjižnico. Tim strokovnih sodelavk iz različnih strokovnih aktivov načrtuje delo, katerega glavni smisel je, da posamezne ideje hitreje in bolje zaživijo v praksi. Na ta način pride do bolj usklajenega delovanja in večjega vpliva posameznih dejavnosti, povezanih z branjem, npr. branja za bralno značko. Med ustaljenimi oblikami v sklopu projekta so mesečne minute za branje in obeležitev svetovnega dneva jezikov. Vrhunec dogajanja pa pomeni organizacija Noči knjige konec aprila. S svojo dejavnostjo se vključujemo tudi v mednarodne projekte na šoli. V tem času se zaključuje projekt Premagujmo ovire brez predsodkov. Naslov projekta kar kliče po potrebi, da si z branjem razblinimo različne predsodke, tako učenci kot mentorji. Na šoli torej prepoznavamo veliko vlogo projekta Radi beremo, saj ga doživljamo kot priložnost, da dejavnosti, povezane z branjem, uskladimo tako po vertikali kot horizontali, v stalnem medsebojnem stiku pa vedno prihaja do novih inovativnih pobud.

6. Branje in spodbujanje branja v tesni povezavi z delovanjem šolske knjižnice

Irma Krečič Slejko

OŠ Dobravlje

irma.krecic-slejko@guest.arnes.si

Predstavljena bo oblika branja, ki je tesno povezana z delovanjem šolske knjižnice.

»V šolskem obdobju so za razvijanje bralne motivacije odločilni prvi razredi« (Pečjak, 2012, 98). Zato smo se na naši šoli odločili, da začnemo s poskusnim izvajanjem izposoje knjig na vnaprej dogovorjen način.

Zadnji dve leti redno izposojamo tudi na podružničnih šolah. Ker imamo štiri podružnice, izposojamo en torek v mesecu. S kolegicami smo pripravile vrstni red in urnik izposoje. Na oddelek je določena ena šolska ura izposoje. Pomembno se nam zdi, da

smo vzpostavili sistem izposoje na način, da vsak učenec vodeno obišče podružnično šolsko knjižnico. Kolegice in kolegi si zaporedje ur izberejo na način, da imajo med tem slovenščino s tihim branjem ali pa ure, kjer odhajanje in prihajanje nazaj v razred ne moti kontinuitete dela. V knjižnico prihajajo po trije ali štirje učenci, tako da izposoja poteka tekoče, hkrati pa ne moti dela v razredu.

Podobno izvajamo izposajo tudi na matični šoli. Tu gre za sprotno dogovorjeno izposajo med urami tihega branja, ki ni obvezna za vse in vsakokrat. Ker pridejo učenci v knjižnico skupaj, si tudi drug drugemu svetujejo, podelijo mnenja, spomnijo na domače branje ali bralno značko.

Tako vodeno obliko izposoje knjig ocenjujemo kot dobro podporo branju in dodano vrednost klasični izposoji po urniku odprte knjižnice. Šolska knjižnica je v funkciji delovanja le, če je povezana z učitelji in učenci, če je del vzgojno-izobraževalnega procesa, če knjige potujejo s polic do uporabnikov, če o njih govorimo in jih seveda beremo, pa naj bo to v obliki šolskega tihega branja ali branja kjerkoli.

»Situacijski interes za učenje sprožijo nekateri pogoji v okolju, ki usmerijo pozornost učenca na določene vsebine, na učenje« (Pečjak, 2012, 40).

PEČJAK, S. (2012). Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

7. Uporaba kamišibaja v šolski knjižnici

Zvonka Španger
OŠ Dobrova

zvonka.spanger@guest.arnes.si

Kamišibaj je oblika pripovedovanja zgodb ob slikah. Slike (ilustracije) so vložene v lesen oder, imenovan butaj. Pripovedovalec ob pripovedovanju menja slike, ki prikazujejo dogajanje v zgodbi.

Kamišibaj je lahko zelo uporaben v šolski knjižnici, kar se je izkazalo tudi na naši šoli. V prispevku prikažemo, na kakšen način smo pripovedovanje ob slikah uporabili pri urah KIZ v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. V sodelovanju z učiteljicami smo uro KIZ povezali s predmetoma likovna umetnost in slovenščina in izkazalo se je, da so bili učenci nad takim načinom dela navdušeni. Prikazane so različne možnosti, ki jih kamišibaj še ponuja tako za delo v šolski knjižnici kot tudi v razredu.

8. Primer medpredmetne povezave KIZ pri pouku slovenščine in okolja v 1. in 2. razredu

Maja Jeras
Osnovna šola Zadobrova
maja.jeras@gmail.com

V prispevku je predstavljen primer eko pravlјice Čarobni vrt in metulj modrin avtorice Julie Doria. Vsako leto v okviru medpredmetne povezave KIZ učencem 1. in 2. razreda preberem poučno pravlјico z ekološko vsebino.

Smo eko šola, zdrava šola, člani mreže gozdnih vrtcev in šol, zato je pomembno, da lahko učence preko pravlјice spomnimo, da si ljudje delimo življenjski prostor z živalmi in rastlinami. Zanimivo se zdi, da jim lahko preko pravlјice predstavimo živali in rastline.

Učno uro začnemo z uvodno motivacijo, kjer učenci odkrijejo, koga ali kaj bo pravlјica predstavila. Po prebrani pravlјici se z učenci pogovorimo, kaj so novega izvedeli, se naučili. Sledi raziskovanje pisnih in elektronskih virov o živalih in rastlinah, ki nastopajo v pravlјici. V zaključnem delu ure vsak učenec izdelava svojega metulja (origami). Cilj učne ure je seznaniti učence o pomenu živali in rastlin za naše okolje.

3. skupina: srednje šole

1. Pripovedovalsko-gledališki krožek na Ekonomski šoli Ljubljana

Katja Colja
Ekonomska šola Ljubljana
katja.colja@guest.arnes.si

Spodbujanje branja spada med pomembnejše naloge šolske knjižnice. Izkušnje kažejo, da se bralne navade pri prehodu iz osnovne v srednjo šolo drastično poslabšajo. Sama se kot knjižničarka dnevno sprašujem, na kakšen način motivirati dijake za branje in kako jim knjižnico čim bolj približati. Lansko leto je bil eden od ciljev, da v aktivnosti vključimo dijake in dijakinje, ki jih zanima ustvarjalno preživljanje prostega časa. Ugotovila sem namreč, da šola ne ponuja dovolj interesnih dejavnosti na področju umetnosti. Da bi zapolnila to vrzel, sem dijakom ponudila možnost, da sodelujejo pri pripovedovalsko-gledališkem krožku. Namen te dejavnosti je, da se dijaki urijo v govornih veščinah, seznanjajo se z različnimi besedili, o njih debatirajo, jih interpretirajo, z nastopi pridobivajo nove izkušnje. Ciljna publika predstav so bili predšolski otroci iz vrtca Najdihojca v Ljubljani. Najprej sem navezala stik z vzgojiteljicami v vrtcu in jih vprašala, ali bi otroke lahko pripeljale na obisk na Ekonomsko šolo Ljubljana, kjer bi naše dijakinje uprizorile predstavo, na koncu pa še vodile ustvarjalno delavnico izdelovanja knjižnih kazalk. K sodelovanju sem povabila dijakinje 2. letnika programa ekonomski tehnik, ki so z veseljem sprejele izziv. Na uvodnem sestanku smo iz nabora pravljic, ki sem jih predlagala, izbrale pravljico Svetlane Makarovič *Kuzma dobi nagrado*. Najprej so besedilo glasno prebrale, po prvem branju pa so si dekleta razdelila vloge. Vaje so potekale enkrat na teden, po dve šolski uri, izven rednega pouka. Poudarek sem dala predvsem interpretaciji besedila ter sami interakciji med otroki in nastopajočimi (na kaj naj bodo pozorne, specifične predšolskih otrok ipd.). Nastop je bil izveden aprila, ko se

po celi Sloveniji praznuje in govori o knjigi. Ob tej priložnosti sem vzgojiteljicam predlagala, naj vsak otrok prinese knjigo, v njej napiše ali nariše posvetilo ter knjigo podari prijatelju iz vrtčevske skupine. Nastop in delavnica sta lepo uspeli, vsi smo bili zelo zadovoljni, sama pa sem naredila evalvacijo, kaj je bilo dobro, kaj slabo in kako bi se dalo dejavnost še izboljšati.

2. Kdo in na kakšen način lahko v knjižnici vzpodbuja branje?

Katarina Jesih Šterbenc,
Gimnazija Moste in Gimnazija Poljane
katarina.jesih.sterbenc@gmail.com

Branje pomembno vpliva na učno uspešnost posameznika in njegov osebni razvoj. Knjižničarji za svoje uporabnike organiziramo različne dejavnosti, s katerimi jih motiviramo za branje in obiskovanje šolske knjižnice. Klasične dejavnosti knjižnice za mlade uporabnike niso več dovolj. Vse bolj se prepletajo z novimi mediji, tudi zaslonskimi. V kolikšni meri tudi knjižničarji prispevamo k večji zasvojenosti oz. jo še dodatno vzpodbujamo? V prenekateri šolski knjižnici delajo zaposleni, ki po svoji osnovni izobrazbi niso knjižničarji oz. bibliotekarji. Nekateri imajo že opravljen študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva – ŠPIK ali pa ga opravljajo. Zastavlja se vprašanje, ali so cilji šolskih knjižničarjev, ki so se izobraževali za poklic knjižničarja, enaki ciljem tistih, ki so postali knjižničarji po sili razmer. Kot takšni velikokrat opravljajo vlogo šolskega knjižničarja in učitelja. Ali res vsi stremijo k večji motivaciji za branje, večjemu obisku šolske knjižnice, večji vključenosti knjižnice v vzgojno-izobraževalni proces? Avtorica v prispevku prikaže lastno razmišljanje, podkrepljeno s trenutno dostopnimi podatki o tovrstni problematiki, saj se z omenjenim problemom sooča vsakodnevno.

3. Beremo tudi angleško?

Nevenka Poteko
Šolski center Celje
nevenka.poteko@sc-celje.si

V prispevku so predstavljeni odgovori dijakov prvega letnika gimnazije o odnosu do branja in dejavnikov, ki vplivajo na to, ali berejo ali ne berejo. Predstavljene so ugotovitve, koliko berejo v slovenščini in angleščini ter katere naslove izbirajo za branje leposlovja v angleškem jeziku.

Z analizo anketnega vprašalnika smo želeli ugotoviti, kateri dejavniki so po mnenju dijakov tisti, ki jih spodbudijo, da bi večkrat posegali po bralnem gradivu, tudi v angleškem jeziku, in katere aktivnosti bi v sodelovanju z učitelji angleškega jezika vodile k pogostejšemu branju leposlovja v angleškem jeziku.

V šolskem letu 2016/2017 so v oktobru in novembru anketni vprašalnik izpolnjevali dijaki prvega letnika Gimnazije Lava (programa gimnazija in tehniška gimnazija). Anketni vprašalnik je izpolnilo 64 dijakov (40 dijakinj in 24 dijakov), prisotnih pri pouku. V prvi letnik je bilo vpisanih 101.

Le tretjina anketiranih se je opredelila za ljubitelje branja, malo manj kot polovica pa v prostem času bere knjige. Najpomembnejši dejavnik, da nekdo postane in ostane bralec, je po mnenju dijakov ravno šola. Skoraj vsi dijaki so v septembru in oktobru 2016 prebrali vsaj eno knjigo. Dijake bi k branju pritegnila zanimivejša izbira knjig za domače branje. Največ knjig si izposodijo po priporočilu prijateljev ali pa jih izberejo zaradi privlačne naslovnice, k izbiri knjig pa pripomore tudi mnenje profesorjev in knjižničarjev. V prostem času je po knjigah v slovenskem jeziku, ki niso bile vezane na šolsko delo, poseglo 52 dijakov, po knjigah v angleškem jeziku pa 34. Statistično so si dijaki največ angleškega leposlovja izposodili za tekmovanja in druge šolske dejavnosti ali pa so posegli po uspešnicah, ki še niso bile prevedene v slovenski jezik.

4. O kom govorimo? – Bralna strategija pri uri KIZ

Tatjana Vučko
Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
tatjana.vucko@svsgl.si

Na Kulturnem bazarju 2016 sem se udeležila predstavitve projekta medgeneracijsko branje, kjer je bila delavnica ob knjigah Otroci sveta, Zdravljica in Jugoslavija, moja dežela, ki jo je vodila mag. Tilka Jamnik iz Društva Bralna značka Slovenije. V prispevku je predstavljena učna ura, ki jo izvajam v 2. letniku pri urah KIZ, običajno v času okoli 3. decembra ali 8. februarja, izvedba sovpada tudi z obravnavo učne snovi pri pouku slovenščine. Podlaga za izvedbo učne ure je knjiga Zdravljica Franceta Prešerna, ki jo je ilustriral Damijan Stepančič (Mladinska knjiga, 2014). Pri načrtovanju ure sem izhajala iz bralnih strategij »O kom govorimo?« in »Kolektivni spomin«, ki sta predstavljeni v knjigi Strategije motiviranja za branje avtorice Montserrat Sarto (Malinc, 2015).

V knjigi Zdravljica je ilustrator Damijan Stepančič ilustriral znane Slovence: Primoža Trubarja, Edvarda Rusjana, Jožeta Plečnika, Janeza Poldo, Hermana Potočnika Noordunga, Srečka Kosovela, Kristino Brenkovo, Ido Kravanja, Friderika Ireneja Barago, Rudolfa Cvetka, Rudolfa Maistra, Janeza Vajkarda Valvasorja, Almo Karlin, barona Žigo Herbersteina. Učni proces poteka po metodi skupin, in sicer dijake razdelim v tri skupine, pri čemer vsaka skupina dobi mapo s pripravljenimi fotokopijami ilustracij znanih Slovencev iz knjige. K učnemu gradivu so priloženi delovni listki z zapisanimi imeni omenjenih oseb, njihov kratek opis. Prav tako so priloženi zapisani verzi Zdravljice z navodilom, da jo morajo zložiti po vrsti, kot si verzi sledijo. Dijaki morajo povezati ime osebe z njenim opisom. Pri delu ne smejo uporabljati mobilnih telefonov. Cilji te ure so branje z razumevanjem, urjenje pozornosti, urjenje spomina v povezavi s poezijo in spodbujanje sodelovanja. Pri urah dijaki aktivno dajejo pobude, rešujejo probleme, sprejemajo odločitve in sodelujejo v skupini.

5. Spodbujanje bralne kulture na Gimnaziji Murska Sobota

Milena Zelko
Gimnazija Murska Sobota
milena.zelko@gmail.com

Na Gimnaziji Murska Sobota se trudimo, da med mladimi dvignemo bralno kulturo na višjo, zadovoljivo raven. V okviru šolske knjižnice spodbujamo branje na različne načine, tudi v okviru nacionalnih projektov. Povezovanje in sodelovanje s kulturnimi ustanovami poteka v okviru izbirnih vsebin v nacionalnem projektu Rastem s knjigo.

Že nekaj let sodelujemo v medgeneracijskem branju.

Obisk umetnika iz sveta literature, glasbe, filma in različnih področij umetnosti na šoli je ena od oblik obšolskih dejavnosti, ki lahko bistveno popestrijo ali nadgradijo učno snov. Organizacija in izpeljava je odvisna v glavnem od zavzetosti knjižničarjev pa tudi učiteljev in seveda ozaveščenosti ravnateljev. Ker je na šolah vedno manj denarja, še posebej za te namene, se velikokrat poslužujemo financiranih projektov, ki omogočajo tovrstna srečanja. Srečanja s pisatelji sočasno spremljajo knjižne razstave, ki nudijo učencem, učiteljem, staršem in naključnim obiskovalcem informacije s področja literature in umetnosti v širšem pomenu besede. Hkrati pa delujejo estetsko, polepšajo prostor in navdajo obiskovalce s prijetnimi občutki.

Ena izmed takih so srečanja s pisatelji v okviru prireditve Oko besede.

Osnovne in srednje šole v Pomurju so deležne vsakoletnega obiska pisateljev v okviru tradicionalnega srečanja mladinskih pisateljev Oko besede, ki poteka v Murski Soboti od leta 1997.

Pogosto pa naša šola sodeluje tudi z Društvom slovenskih pisateljev, ki od leta 1996 organizira in koordinira literarno izobraževalni program Povabimo besedo, katerega namen je med mladimi spodbuditi zanimanje za slovensko književnost. V veliki meri prispeva k razvijanju bralne kulture in je ena od bistvenih motivacijskih oblik za branje mladih. Raziskave kažejo, da se

bralne navade iz leta v leto slabšajo, še posebej to velja za mlade med 14. in 24. letom. Primer dobre prakse, obisk glasbene legende Vlada Kreslina, samo potrjuje dejstvo, da so takšne oblike obšolskih dejavnosti ena izmed pomembnih motivacijskih oblik branja med mladimi. Mlado občinstvo je dojelo Vlada Kreslina z različnih zornih kotov, ne samo kot pevca in glasbenika, ampak tudi kot pesnika in nadvse prijetnega sogovornika.

6. Motivation for reading in the Russian school libraries

Ekaterina Geigert

EVS Volunteer at school library in Primary school OŠ Tončka Čeč in Trbovlje

Russian school system really differs from Slovenian. Children come to school at the age of seven and leave at 17. It is divided into primary school (from the first till the forth grade), middle school (from the fifth till the ninth) and two years of high school (tenth and eleventh grade). School is official educational establishment, so nobody would ever have in mind to walk in sleepers, that's the thing I'm sure. There are not so many differences between middle and high school. But primary school is not usually so concentrated on developing children's creativity but usually on basic skills like spelling, reading, writing and counting. I think, the bigger amount of lessons is spent on Mathematics and Russian language. School library is an essential part of every school. As it is officially said in all the school librarian manuals, the main purpose of school library in Russia is "to provide students with information". The huge part of this information falls on providing pupils with school textbooks. This is really huge work because the curriculum at the parallel classes can differ cardinaly due to the class specialization or teachers' preferences. Maybe that's why there're usually two librarians in school (the main and the assistant). Also there's a lot of scientific and fictional literature and periodic than in any public

library. But the public libraries usually don't have school textbooks.

Speaking about inner part of work in school libraries, a lot of time is spent on acquisition of the library fund, making catalogues and what's more important, developing the new ways of acquisition. The other important part of school librarian's charge is to form the "informational culture of the pupil's personality". But that's a big question that we can tackle later.

School libraries in Russia are not so well-connected with public libraries and unfortunately with each other, so sometimes there's no open catalogue for the school libraries but there is an association of school librarians in Russia so if you'd like you can check their web page <http://www.rusla.ru/rsba/association/> Unfortunately, it's all in Russian. I will briefly tell what they are doing. Mainly arrange competitions, inform people about grants and cover the news about the big events. They have the connection with international school librarian forum (IASL), they have the Russian forum and also they publish two magazines, one dedicated to the methodology and another is for children's reading.

Speaking about forming the informational culture among pupils, in the time of informational era school library is the main place where children learn to work with information. The question arises 'who needs this when you have internet and you can google everything'. Well, that's why. There're so many information that even adults can't navigate in it. That's why the library is the place where you can actually learn how to organize the information in a proper way because the books and the reading itself teach you concentration and dedication. That's why now it became the place where children can actually have rest from the hectic world and really obtain some knowledge. That's why personal work with pupils is so important. And when children are coming to the school library, be sure they came there on purpose and everybody is special and important.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]